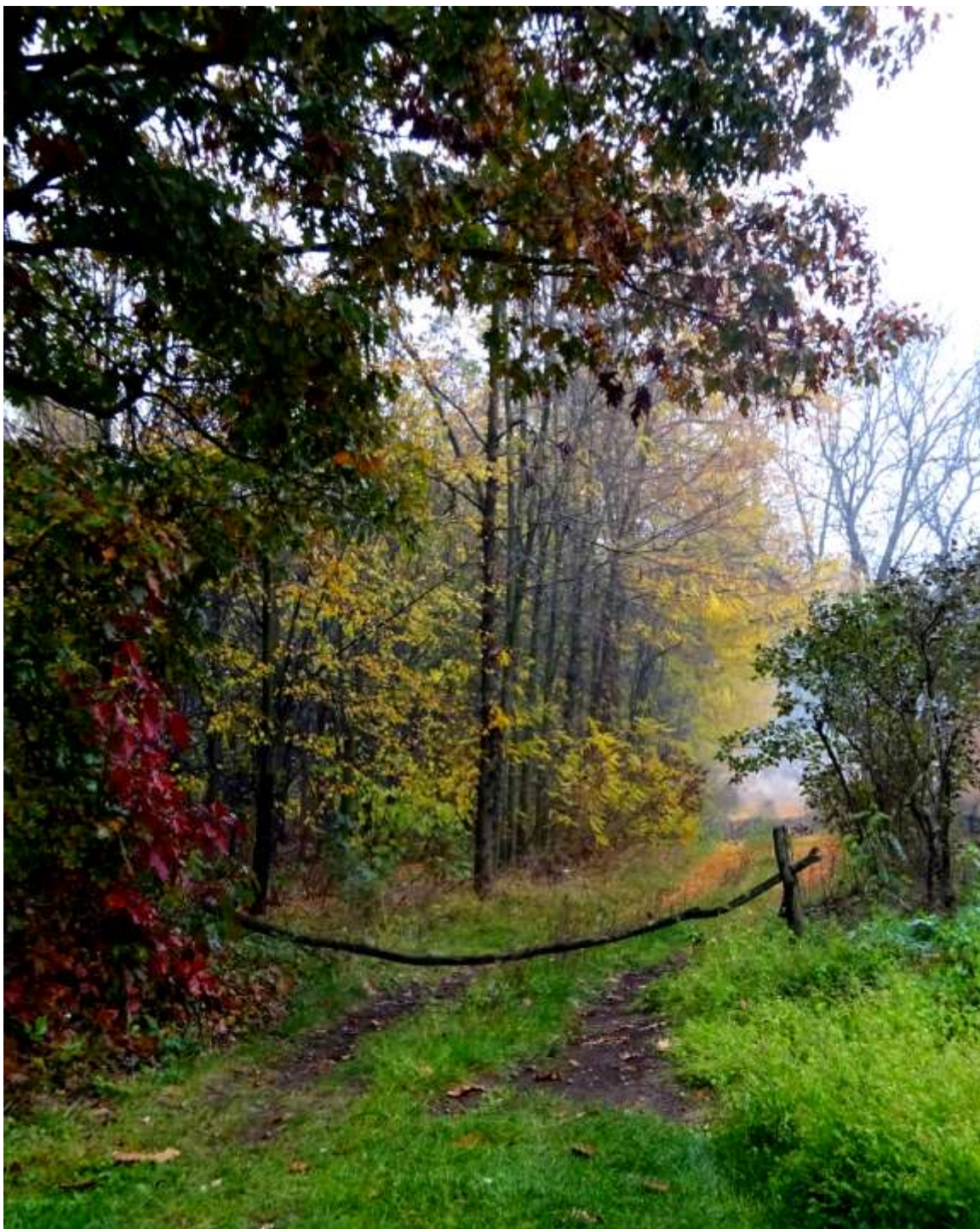

NYÍRLÖVŐ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

Tisztelt Nyírlövőiek!

Tisztelt Érdeklődők és Építkezők!

„Nyírlövő Község Települési Arculati Kézikönyvét tarja kezében, mely kiadvány a lakosság, az építkezők, és valamennyi érdeklődő számára áttekintést és sorvezetőt biztosít településünk építészeti arculatának jelenéről és tervezett jövőjéről.

A kiadvány iránymutatásul szolgál a tradicionális, azaz a hagyományos népi építészeti elemek és az új környezeti elemek harmóniájának megteremtésében azzal, hogy a kerítés, tornác kialakításátására vonatkozó ajánlásaitól a napelemek, légkondicionáló berendezések telepítésére vonatkozóan megfelelő útmutatásokat tartalmaz.

Segítséget nyújt a környezetalakítással kapcsolatos eligazodás kérdéseiben a főbb települési építészeti karakterek meghatározásával.

Kívánom, hogy a Települési Arculati Kézikönyvben foglalt kapaszkodók alapján valósuljanak meg az Önök által tervezett mindazon elképzelések és fejlesztési célok, amelyek lakókörnyezetük, és ezáltal a településünk épüléséhez, szépüléséhez, és további gazdagodásához vezetnek.”

Durbák Ferenc
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 4

2. Nyírlövő bemutatása 6

3. Örökségünk 10

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek

4. Településképi szempontból meghatározó területek Nyírlövőn 16

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és a településkarakter bemutatásával

4.1. Falusias lakóterület településközponti funkciókkal

4.2. Beépítésre nem szánt területek beékelődő mezőgazdasági, üzemi területekkel

5. Ajánlások 21

a településképi minőségi formálásra vonatkozó ajánlások településrészenként:

Telepítés

Terepalakítás

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Színek

Erkélyek, tornácok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Részletek

Kerítések

Kertek

közterületek településképi útmutatója:

Utcák

Közterek, Közparkok, Közkertek

6. Jó példák – épületek, építészeti részletek 48

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

7. Jó példák – sajátos építményszíntárak 50

sajátos építményszíntárak, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

BEVEZETÉS

„Az életnek értelmet csak a szolgálat adhat, mellyel az emberek ügye felé fordulunk.”

Márai Sándor

Márai Sándor nemes gondolatai valószínűleg az élet számos területén értelmezhetők és jelen esetben is megállják a helyüket. A néhány éve meghirdetett új Nemzeti Építészeti Politika megalkotói számos ponton tűztek ki új célokat, várhatóan egész életünket befolyásoló feladatokat, melyek egyike a minden magyar településen elkészítendő Településképi Arculati Kézikönyv. A tényleges munkában számos szakember mellett a helyi önkormányzat vezetői, a lakosság, a civil és gazdasági, gazdálkodó szervezetek képviselői is részt vettek.

Ahhoz, hogy ez a nagy formátumú, közös gondolkodás elvezessen a remélt eredményhez, a helyi viszonyokat értő, azok megismerésében és a helyiek véleményén, gondolkodásmódján, tervein, jövőképén alapuló, hasznosítható és hasznosuló végeredményig több hónapos együtt végzett munkára volt szükség. Számba kellett venni a település meglévő régi és új értékeit, át kellett beszélni szűk körben, vagy népesebb fórumokon a tapasztalatokat, a jelen és a jövő céljait. Mindebből merítve, sokrétű támogatás, külső, szakmai vélemény és az anyag folyamatos fejlesztése mellett jöhetett létre az a minden jövőendőbeli felújítást, átalakítást, új építést tervezőnek szánt Településképi Arculati Kézikönyv (rövidítve: TAK), mely nélkül a következő években már el sem képzelhető építési szándék megvalósítása.

4 | NYÍRLÖVŐ BEMUTATÁSA

A TAK a „hely szellemének” megismerésén, az itt érvényes kontextusok vizsgálatán alapul és készítői a lakhatási és munkakörülmények biztosítása mellett az élhetőségnek, a változó energetikai, éghajlati változási követelményeknek való minél magasabb szintű megfelelést is szem előtt tartották. Előbbiekén túl általános kulcsszónak tekintendő az *illeszkedés*, ami esetenként „arányosan” értelmezhető és a településszerkezet, az általános utcaféké megjelenés, a részletek vonatkozásában egyaránt elvárható, ugyanakkor nem kíván gátja lenni a kortárs építészet jelenlétének, megvalósulásának.

A megszületett gondolatok természetesen nem örök érvényűek, azok az idő múlásával folyamatos odafigyelésre, felülvizsgálatra szorulnak, amit akár évente célszerű megtenni.

Ezen az úton juthatunk el a múltból táplálkozó, a jelenben gondolkodó és a jövőt is megalapozó tudatosságig, melynek a jelen kézikönyv hasznos segítője kíván lenni. Mindezt az épület és környezete, az utcaféké, az utcák, terek, az erdészeti, mezőgazdasági, természetvédelmi területek számbavételével.

A jelen bevezető immár a teljes kézikönyv megszületését és a bevezető gondolatban említett szolgálat, az emberek ügye felé fordulásunk eredményét igazolja és nyugtázza. Forgassák a jelen és a jövő Építői a Településképi Arculati Kézikönyvet, a TAK-ot haszonnal és megalágyedéssel!

NYÍRLÖVŐ BEMUTATÁSA

2

Nyírlövő község Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Nyírség északkeleti részén, a Kisvárdai járásban fekszik. A Kisvárdától körülbelül 9 km-re, keletre található település, közúton a 4109-es úton, vonattal a Budapest-Záhony vonalon, Kisvárdán keresztül, onnan pedig busszal közelíthető meg. Nyírlövő népessége 2015-es adatok alapján 674 fő. Területe 7,91 km², népsűrűsége 87,86 fő/km².

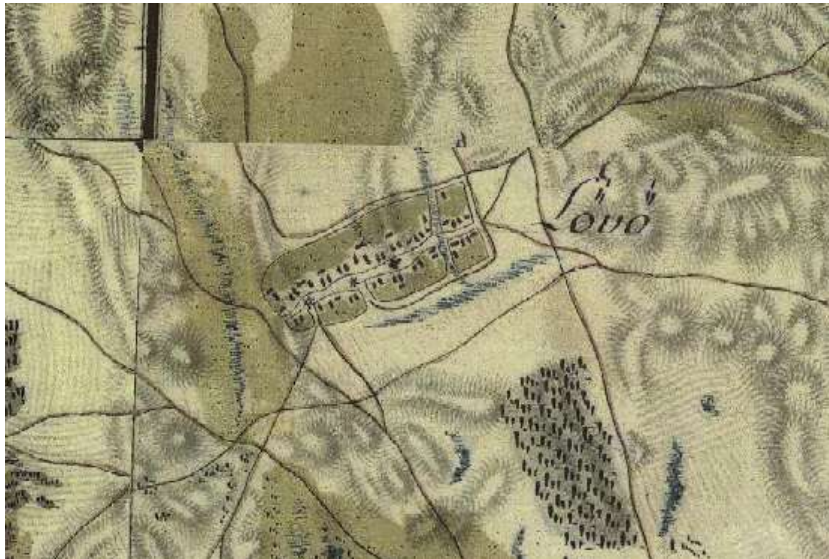
NYÍRLÖVŐ TÖRTÉNELME

A település neve először a Váradi regestrumban, 1220-ban, Lövként került említésre (pristaldus Marco de Luveu/Luueu), ami ekkor a Borsovai határ-várispánság kötelékébe tartozott. A XIII. században a település már a Lővey család birtoka volt, akiktől a terület később nevét kapta. A kismemesi faluban egészen a XIX. századig éltek a család leszármazottai. A település közelében több Lövő helységnév is előfordult, melyek a XV. században ugyancsak a Lővey család birtokában voltak egészen a XVIII. század végéig.

A mai község, mely 1332-ben már Petrivel volt szomszédos, 1325-től különböző dokumentumokban, eltérő néven tűnik fel. (1325. Luev/Lveu/Luueu; 1413.predium Oltaruslewew; 1458. Lewe; 1489. Lewev, de Lovár alakban is fellelhető a helység neve.) A három Lővey család birtokában lévő Lövő nevű helység közül egy 1552-es dézsmaösszeírásban már csak egy Lövő került említésre, melynek lakossága 55-60 lélek. Az 1600-as évek elején 24 jobbágycsalád élt a területen.

4 | NYÍRLÖVŐ BEMUTATÁSA

A XVIII. századtól a Lövey családon kívül más birtokosok neve is feltűnik (Gerzon, Tömösváry) az akkor 318 főt számláló, 42 házból álló Lövőn. Az első katonai felmérés (1784) már egyutcás utifaluként ábrázolja a települést templommal és két malommal. Már megjelentek a település későbbi keresztutcainak elődjei és a szomszédos Lövőpetrivel összekötő út akkori dűlőútja. 1808-ban a falu teljesen leégett. Az újjáépítés után már számszerű adatok is rendelkezésünkre állnak, melyek szerint 1828-ban a falu 54 házat és 401 lelket számlált, mely 1851-ben 63 házra bővült 365 lakossal.

Fényes Elek így írt a területről: „határa homokos, sok helyen mocsáros, rozsot, tengerit, burgonyát és dohányt terem, tulajdonképpen rétjei nincsenek. A határkiterjedése 1050 hold, melyből urbériség 220 hold, a többi birják a szathmári püspök, Lövey Gergely, Temesváry Ferencz [...] Van itt egy szeszgyár is”.

1877-ben Lövőn 517 fő élt, 65 házban, ami a Kisvárdai felső járáshoz tartozott. Ekkor körülbelül 1366 kat. hold területtel rendelkezett. A harmadik katonai felmérés (1884) már ábrázolja a tűzvészben leégett templom újjáépített „utódját”, illetve a faluból kivezető geometrikus vonalvezetésű dűlőutakat. Az 1800-as évek végére Lövőnek már 80 háza volt, mely mutatja a terület viszonylag gyors fejlődését. A település ekkor már a tiszai járáshoz tartozott. Egy 1939-es községi adattár szerint: „Nyírlövő. Kisközség a tiszai járásban. Területe 1368 kat. hold, amelyből szántó 1240, kert 8, szőlő 20, erdő 53 és terméketlen 47. Lakóinak száma 729 (343 férfi, 386 nő), mind magyar anyanyelvűek [...] Lakóházainak száma 127. Ref. temploma van. [...] Lakóinak főfoglalkozása őstermelés [...]”

A II. világháború után Nyírlövő újra a kisvárdai járáshoz, ám már az önálló tanácsú községek közé tartozott. 1952-ben saját buszmegállóval és postával rendelkezett. Vasút legközelebb Kisvárdán volt. A század közepén a 200 házat és 819 lakost számláló település területe 1374 kat. hold volt, melyből 158 ka. hold tartozott a központi belterületébe. 1985-ben községi közös tanács társközsége lett a falu jogállása Pap székhellyel. A XIX. század végétől a település lélekszáma lassú csökkenésnek indult, mely máig megfigyelhető.

<http://tajertektar.hu/hu/>

<http://www.nyirlovo.hu/?module=news&fname=telepules>

NYÍRLÖVŐ TERMÉSZETI ADOTTSÁGAI

Domborzati adottságok

Nyírlövő község a Nyírség északkeleti részén található. A terület szélhordta homokkal fedett hordalékkúp síkság, ahol jellemzőek az alacsony hullámos, és közepes magasságú, tagolt domborzati formák. Eolikus alakzatok (szélbarázda, maradékgerinc, etc.) főleg az északi területeken találhatók, melyek magassága a 15-20 métert is elérheti. A területen található homok nagyrészt kötött, így a deflációveszély alacsony.

Éghajlat

Nyírlövő a mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlati típus határán kerül el. Az évi napfénytartam 1800-1900 óra közötti. Nyáron 750-780, télen 165-170 óra az átlagos napsütéses órák száma. Az évi középhőmérséklet 9,5 és 9,7 °C közötti, a tenyészidőszaké 16,6-16,9 °C közötti. A nyári maximum hőmérsékletek átlaga 34 °C, míg a leghidegebb hőmérsékletek minimum átlaga -18 °C körüli. A csapadék éves összege 600-680 mm között mozog. Az uralkodó szélirány az É-i, de jelentős a DNY-i és DK-i szelek aránya is.

Vízrajz

Nyírlövő körülbelül 10 km-re fekszik a Tisza árterétől. Területén állóvíz, vagy folyamatos vízfolyás nem található, de időszakos vizek megjelenhetnek, melyeket csatornahálózat vezet el. Az időszakos vízfolyások és belvizek főleg tavasszal, kora nyáron jelennek meg. A talajvíz mélysége a 6 métert is meghaladhatja, de átlagosan 2-4 méter közötti. A rétegvíz mennyisége nem jelentős. A fúrt kutak átlagos mélysége a 100 méternél is több lehet, vízhozamuk 200 liter/perc körüli. Sok kútból vastartalmú víz kerül fel. Ugyanakkor problémát jelent a területen a közüzemi csatornahálózat nem teljeskörű kiépítettsége, mely erős környezetterhelő hatással bír.

Talaj

A Nyírség északkeleti részének talajai főként homokon képződött talajok (82%). A szervesanyagot alig tartalmazó futóhomok talajok kisebb arányban fordulnak elő, míg a humuszban gazdagabb homokos talajok elvétve, csupán kisebb foltokban lelhetők fel. A területen található homokfelszínek közel felét

kovárányos barna erdőtalajok borítják, melyek hasznosítása szintén igen sokrétű lehet. A magasabb térszíneken löszös üledékeken képződött barnaföldet találunk, melynek termékenysége kedvező. Rajta szántók, legelők, erdők és szőlő egyaránt előfordul. A közvetett talajvízhatású területeken jó termőképességű réti csernozjom talajok találhatóak, melyek hasznosítása főként szántó, legelő és erdő. A mély fekvésű területek öntés és löszös üledékes kőzetein agyag, homokos agyag tartalmú karbonátos réti talajokat találunk. A patakok, folyók öntésterületein és a mélyfekvésű területeken réti öntés és lápos réti talajok, síklápok alakultak ki. Ezek termékenysége a réti öntés talajt leszámítva igen csekély. A Nyírség talajai a szántóföldi termelés miatt bolygatottak, azonban területének mindössze körülbelül 15%-át foglalják el kivett, beépített területek.

Növényzet

A területen az őshonos homoki erdők helyén ma túlnyomó részt szántók, gyümölcsösök és beépített területek találhatók. A természetes társulások főleg az agrártájban, mozaikosan tűnnek fel. A természetes erdőállomány eredetileg gyöngyvirágos, gyertyános-kocsányos és pusztai tölgyes. A mélyfekvésű területeken jellemzőek a lápi jellegű mocsárrétek, fűzeslápok, magasságosok és főként keleten az apró égerlápok.

Az erdők aránya minimális, jellemzőek az ültetvények (akác, nyár, fenyő), ahol a természetes erdőtársulást alkotó fa- és növényfajok visszaszorulóban vannak. A vizes, üde élőhelyek a globális szárazodás miatt egyre jobban eltűnnek, azonban több homoki gyepet, legelőt találhatunk. Itt kiemelt fontosságú faj a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) és a néhol előforduló horgas bogáncs (*Carduus hamulosus*). Az invazív gyomok sajnos a gyepeken és erdőkben egyaránt elszaporodtak. A terület fajszáma 600-800 között mozog, melyből körülbelül 40-60 faj védett.

Állatvilág

Állatvilágát tekintve a megmaradt erdőkben és gyepeken jellemzőek a Magyarországon szinte mindenütt elterjedt vadak, mint az őz, a vaddisznó és a róka. Kistestű állatok közül a mezei nyúl, az egérfélék, ürge, illetve néhány ragadozó faj, mint a görény, hermelin vagy a nyest található meg erre felé. A vizes, illetve vízparti területeken különböző vízimadarak, halak és békák, valamint vidrák találhatók.

ÖRÖKSÉGÜNK

Lővey (Leövey) kúria

A településen eredetileg három kúria állt, melyek közül kettő a Lővey, egy a Zuckermann családé volt. Klasszicista stílusban, a XIX. század elején épült Leövey János, 1887-ben pedig Zuckermann Gusztáv kúriája, míg Leövei Istváné egy újabb épület volt. Az 1906-os műemlékjegyzékben még egyik épület sem szerepelt (sőt a falu egy épülete sem kapott ilyen jellegű védelmet). 1961-re azonban a klasszicista stílusú Leövey János kúriája felkerült a műemlékek közé. (Az épületet, mint műemléket azonban ma nem tartja számon a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ. Ma a Kossuth Lajos utca 4. szám alatt, a felújított volt Leövey-kúriában működik a Kölcsey Ferenc Általános Iskola és Óvoda Nyírlövői Tagiskolája.

Nyírlövő általános iskolája kertjében egy „1848-1948 szabadságért” feliratú szobor is található.

Református templom és parókia

A településen feltehetőleg már a XVI. század végén nagy számú református gyülekezet lehetett, azonban a templom anyakönyvei csak 1766-tól állnak rendelkezésünkre. Ezekben még egy fatemplomot emlegetnek melynek tornya két haranggal rendelkezett (a Lővey család készítette őket a híres harangöntővel, Georgius Wier-rel 1646-ban). 1808-ban a falu, így a temploma is leégett.

A régi templom megmaradt berendezése igen értékes. Megtalálható itt: népi faragású szószék, festett főúri és papi padok, ón, sárgaréz és aranyozott ezüst kenyérsztó tányérok (XVII-XVIII. századból), ezüst úrasztali kehely, pohár és terítő (egyik magyar, másik török). A mai református templom formáját 1895-ben nyerte el.

Nemrég Európai Unió támogatásból történt a parókia földszintes épületének, és a templom épületének felújítása.

Istenszülő görög katolikus templom és parókia

A XIX. században a lakosság többnyire református volt, helybeli anyatemplommal, azonban a második legtöbb lelket a görög katolikus egyház számlálta. A földszint+tetőtér beépítéses parókia és a hagymakupolára emlékeztető toronnyal rendelkező templom szépen felújított.

Tájértékek - Temető

A település keleti oldalán, egy domboldalba kialakítva találhatjuk meg a település szépen karbantartott temetőjét, ahol az 1956-os hősöknek állítottak síremléket.

Tájértékek - Kőkeresztek

A településen több kőkereszt is található. Az egyiket 1915-ben emelték Isten dicsőségére a görög, illetve római katolikus hívek közös adományából. A Kossuth Lajos utcában, egy lakóépület kertjében szintén kőkereszt áll.

Tájértékek – Kutak

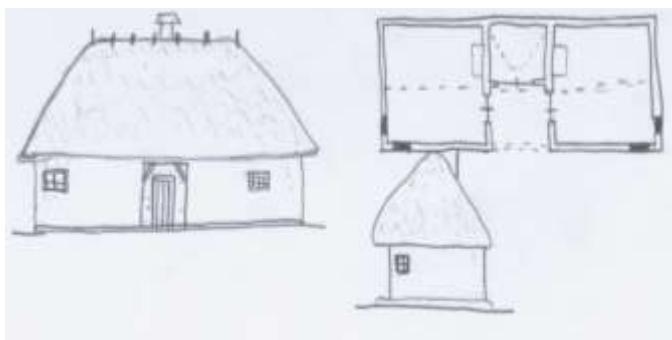
A településen több közterületi kút is található, melyek egy része nyomós, egy része kerek. Ezek általában rétegvízből nyert ivóvizet szolgáltatnak.

LAKÓÉPÜLETEK

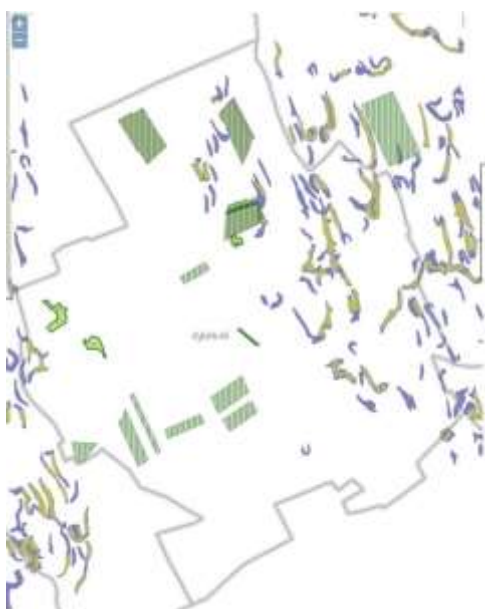
Népi építészet stílusjegyeit őrző lakóházak, melyek egyedi értéket képviselnek a településen

A település népi építészetére a Felső-Tiszavidék tájegység építészeti jellegzetességei jellemzőek. A lakóházak szoba – konyha – kamra (vagy hátsó kamra) kialakításúak, a falak vályogból készültek. A konyhát gyakran boltív választotta ketté és a falakat szinte mindenütt fehérre meszelték. Jellemző, hogy az oromfalak fából készültek, illetve, hogy a szalmafedeles nyeregtető az utca felé csonkolt. A gazdasági épületek a ház mögött külön helyezkedtek el. Sajnos azonban ezen népi építészeti elemek már alig fellelhetők fel a területen.

Természeti értékek a településen

Nyírlövő nem esik semelyik Nemzeti Park, Védett természeti terület, Természetvédelmi terület, Tájvédelmi körzet Magas Természeti Értékű Terület területe alá. A községben védett földtani alapszelvény sincs nyilvántartva. Nyírlövő ugyancsak nem tartozik a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé. Natura 2000 területek sem találhatók közigazgatási határain belül. A legközelebbi Natura 2000 terület a Felső-Tisza vonala és ártere, ahol Natura 2000 SCI (Közösségi jelentőségű területek) és SPA (Különleges madárvédelmi területek) területek is kijelölésre kerültek. A település keleti oldlán és dél-nyugati területeinek egy kis részén a Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó területe húzódik. Nyírlövő egy fokozottan védett rovarfaja a Magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), mely nem vöröslistas faj ugyan, de eszmei értéke 100.000 forint.

Nyírlövő eredetileg egyutcás útifalu volt, jellegzetes nyírségi szalagtelkekkel. Fő utcája a mai Kossuth Lajos utca nyugat-kelet irányú. A település az idők során főként dél és kelet felé terjeszkedett a szomszédos Lövépetri felé. A XIX. század második felétől kezdett el beépülni a Dózsa György utca. Nyírlövő településképi arculatának vizsgálatakor két eltérő karakterű településrészt határoztunk meg. A település belterületén a falusias és részben kertvárosias településközponti funkciókkal rendelkező településrész található. A második kategóriába a beépítésre nem szánt területek tartoznak, illetve külterületbe ékelődött gazdasági és üzemi területek.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL

MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

- 1. Falusias lakóterület településközponti funkciókkal
- 2. Beépítésre nem szánt területek
- Zártkertek
- Fűtők
- Beékelődő különleges és mezőgazdasági üzemi területek
- Belsőterület-határ

FALUSIAS LAKÓTERÜLET TELEPÜLÉSKÖZPONTI FUNKCIÓKKAL

Nyírlövő egyutcás útifaluból terjeszkedett tovább, azonban karakterét jórészt megőrizte. A fő utca melletti épületek többsége falusias karaktert mutat ahol a 70'-es 80'-as évekre jellemző sátozott kockaházak mellett néhány tornácos lakóház is előfordul. Az új beépítések inkább kertvárosias jellegűek, ahol a mélygarázsok is megjelennek. Az épületek nagy része jó, illetve közepes állapotú, földszintes, vagy földszint és tetőtérbeépítéses. Ritkán előfordulnak földszint +egyemeletes házak is. Az épületek jellemzően oldalhatáron állók, vagy szabadonállók. A telkek alakja alapvetően hosszúkás, szalagszerű. A legtöbb telken a telkek hátsó részeit hasznosítják, művelik. A telkeken gyakran találunk melléképületeket, melyek főként oldalhatáron állók, soroltak.

A település intézményei és kereskedelmi egységei a Kossuth Lajos utca mentén összpontosulnak. Itt található a református és görög katolikus templom és parókia, az orvosi rendelő és védőnői szolgálat épülete, a helyi óvoda (Nyírlövő-Lövőpetri Körzeti Óvoda és Bölcsőde), általános iskola (Kölcsey Ferenc Általános Iskola és Óvoda Nyírlövői Tagiskolája), a posta, a könyvtár, több élelmiszerbolt és a Polgármesteri Hivatal is. Ebben a településrészben első sorban lakóterületek találhatóak, azonban észak-keleten egy mezőgazdasági üzemi terület is helyet kapott.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK ÉS BEÉKELŐDÖTT GAZDASÁGI TERÜLETEK

„A beépítésre nem szánt területek a település egyéb területének minősülnek.”

A település közigazgatási területe építési szempontból két részre tagolódik, beépítésre szánt területekre és beépítésre nem szánt területekre. A település közigazgatási területének beépítésre nem szánt területei közé tartoznak a közlekedési-, közmű elhelyezési területek, a zöldterületek (közparkok), erdőterületek (védelmi erdők, gazdasági erdők, egészségügyi, szociális, turisztikai erdők), mezőgazdasági területek, (kertes mezőgazdasági területek, általános mezőgazdasági területek), és a vízgazdálkodással összefüggő területek. A beépítésre nem szánt területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez, közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében.

Nyírlövő összterületének mindössze 8,6% %-a tartozik belterületbe. A nagyarányú külterület fő művelési ága a szántó, de több gyümölcsöst, legelőt és szőlőt is találhatunk. A legnagyobb kiterjedésű szántóterületek a község déli és észak-nyugati részén találhatóak. Jellemzően a szántóföldek között a mezsgyéken több szintes növényállomány figyelhető meg, mely a helyi fajok utolsó „mentsvára”. A település észak-keleti, keleti és szórványosan a déli oldalán erdő művelési ágú területek terülnek el. Ezek nagyrészt telepített erdők. Uralkodó fafajaik az akác, a nyár és kisebb arányban a tölgy és a fenyőfélék. Néhol még fellelhetők az erdőbe ékelődött almáskertek. A keleten elterülő erdők nagy része az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosóját képezi.

A település nyugati határában, külterületen, nagyobb kiterjedésű gazdasági terület található. Korábban e helyen működött a helyi Termelői Szövetkezet. Az itt található épületek főleg földszintesek, vagy csarnokszerűek, általában könnyűszerkezetűek.

AJÁNLÁSOK- TELEPÜLÉSKÖZPONT

a településképi minőségi formálásra vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

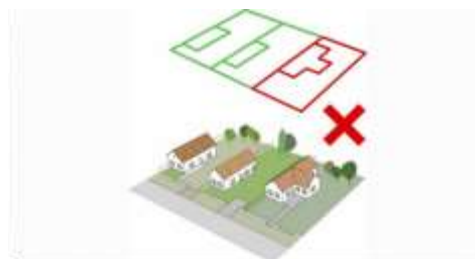
TELEPÍTÉS

A településközpontban a családi házak nagy részének telepítése oldalhatáron álló, ritkábban szabadonálló. A telken belüli elhelyezkedése az utcára többségében merőleges rendszerű, de elvétve előfordulnak az úttal párhuzamos telepítésű házak is.

A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, kisebb előkerttel, vagy előkert nélkül. A ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett használati kert.

Ajánlás:

A településrész képébe leginkább a meglévőkkel azonos telepítés illeszkedik, mind az előkert, mind az oldalkert tekintetében, ennek megfelelően kell bővítést, új építést tervezni.

TEREPALAKÍTÁS

Nyírlövő településközpontjában az átlagos magasság 110 mBf. Nagyobb magasságkülönbség főként a belterületen kívül figyelhető meg (keleten: Kaliba-hegy, temető domb, stb.). Összességében a terepadottságok nem indokolnak számottevő terepalakítást.

MAGASSÁG

Nyírlövő településközpontjában többnyire egyforma magasságú lakóépületek találhatóak. Általában a középületek azok, amelyek magasabbak az átlagnál. Több új épületnél megjelenik a pincszinten történő parkolás.

Ajánlás:

Törekedni kell arra, hogy a meglévő épületek közé épülő új házak hasonló magassággal épüljenek, mint a környezetükben levők. A kialakult legnagyobb épületmagasságot meghaladó méretek nem ajánlatosak. A túl magas, vagy a túl alacsony épületek nem illeszkednek Nyírlövő utcaképebe. Egyre elterjedtebb a fél szintes eltérés, mely még nem zavaró, a megfelelő építészeti eszközök (tömeg lépcsőzés, kis magasságú tető, stb.) biztosítása mellett. A pincszinten történő parkolás bár helytakarékos, mégsem illik a település képébe, így ha van más megoldás, kerülendő.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Nyírlövön a tetők hajlásszöge többnyire 35-45°-os, vagy kicsit meredekebb. Csupán néhány épület estében találkozhatunk enyhe hajlásszögű, vagy lapostetővel (pl. általános iskola bővítése).

Ajánlás:

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Nyírlövő utcaképebe.

Kivételt képezhet kellő széles telkeken, modern épülettömeg esetén az ahhoz igazodó aszimmetrikus, vagy akár részben lapos tető, mely az utcaképben nem próbál hivalkodni. Oromfalas kontyolt és sátoztetős házak egymás mellettsége heterogén utcaképet eredményez. Ekkor a közel azonos tetőhajlásszög lehet rendező elv.

TETŐFORMA

A Nyírlövön található épületek tetőformája többnyire egyszerű, nyeregtetős, több helyen megfigyelhetők a kontyolások. A '70-es '80-as évek „kockaházaira” a sátoztető jellemző. A szomszédos házak tetőformája nem mindig illeszkedik egymáshoz.

Ajánlás:

Új beépítéseknél az épületeknek az utcában jellemző tetőforma figyelembe vételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú, vagy sátoztetős épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú, vagy nyeregtetős épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

SZÍNEK

Nyírlövő település színvilága viszonylag egységes. Uralkodó színek a fehér, a sárga, a piros és a pasztell árnyalatok. Többnyire egy visszafogott anyag- és színhasználat jellemző.

Ajánlás:

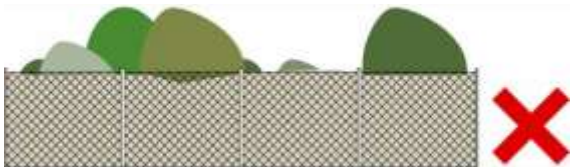
Nyírlövő központjában a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedés és burkolat, illetve a település karakteréhez nem illő építőanyag használat.

Tetőfedő anyagként a helyben használatos, hagyományos anyagok és színek javasoltak.

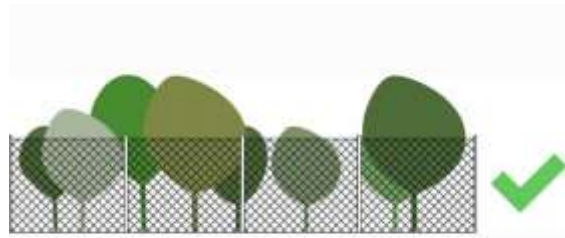
KERÍTÉSEK

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, és ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Minden településen vannak olyan jellegzetes helyi anyagok, formák, melyek visszatérő motívumként jelennek meg. A kerítés része otthonunknak, így megtervezése nem elhanyagolható.

Nyírlövő beépített területén változatos anyagokból készült kerítésekkel találkozhatunk. Jellemző a betonalapoz faléces, vagy fémrácsos kerítés. A településen a közép magas, áttört kerítések jellemzőek, de néhány új beépítés esetében megjelennek a magasabb, tömör falak is.

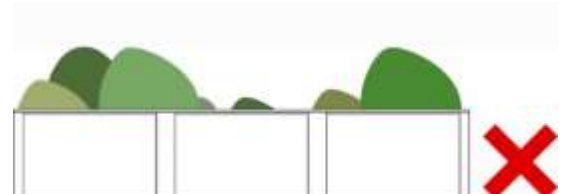
Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

Javasolt megoldás: teljesen áttört, drótfonatos kerítés

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Ajánlás:

A kerítés kialakításánál az épület anyaghasználatát, színezését vegyük figyelembe. A kapu, a belépés helye lehet hangsúlyos, de nem hivalkodó. Az áttört kerítés hagyja látni az épületet, a kertet, így az utcakép látványa jobban érvényesül, ezért Nyírlövő beépített területein az áttört kerítések kívánatosak, a tömör és nem átlátható megoldások kerülendőek.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Ajánlás:

Új tornác építésekor ügyeljünk arra, hogy a tornác kialakítása illeszkedjen az épület többi részéhez mind színében és anyaghasználatában egyaránt. A tornác, terasz és az erkély kialakítása meghatározza az épület arculatát, ezáltal hatással van az utca képére is. Ezért elengedhetetlen, hogy kialakításuk legyen harmonikus.

A tornác a népi építészet egyik jellegzetes eleme. Az Alföld némely vidékén, pl. a tanyákon a szegénység jele volt a hiánya. A fedett tornác egy olyan tér, mely lehetőséget nyújt arra, hogy a szabadban legyünk, mégis az épület oltalmát élvezzük. A tornác a közösségi élet színtere lehet, ahol az emberek összegyűlnek, beszélgetnek, miközben élvezhetik a kert látványát.

Nyírlövő területén sajnos ma kevés tornácos házzal találkozhatunk, azonban több épületen még látszik az egykori, mára már befalazott tornác. A megmaradt tornácos házak kőoszlopokkal alátámasztottak, fa alátámasztással nem találkoztunk.

A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár középületeinknél is megjelenhet. Ez továbbra is véd az esőtől, a hótól, árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát.

Nyírlövőn az újonnan épített, vagy felújított házakhoz több helyen is erkély, terasz tartozik, melyek a tornáchoz hasonló színteret biztosítanak az ottlakóknak.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

A hagyományos (ablak) nyíláskialakítás a területen a lakóházak esetében általában kétszárnyú, jellegzetesen két vagy háromosztatú, az utcai homlokzaton szimmetrikus megjelenéssel. Több helyen a beépített tornácok helyén egy harmadik, asszimetriát okozó ablak is megjelenik. Az újjépítésű lakóházak esetében jellemzően a pincszinten keskeny, vízszintes, míg a többi szinten nagy, egybefüggő üvegfelületek jelennek meg.

A középületeken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakokat találhatunk. Jellemzőek a hosszú, sűrű kiosztású, egyszárnyú, keskeny ablakok, illetve a nagy üvegfelületek.

Ajánlás:

Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Ügyeljünk itt is a színek és az ablakosztások harmonizálására, válasszunk megfelelően illeszkedő árnyékolót, redőnyt. A nyílászárók cseréjekor ügyeljünk az eredeti karakter minél hűbb visszaadására.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Egy épület homlokzatának a kialakítása az építető felelőssége. A kialakítás módja, a választott szín és anyaghasználat mind befolyásolják és meghatározzák a kialakult vagy kialakulóban lévő utca képét.

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználat, az építészeti megoldások összehatása a homlokzat tagolásának, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van.

Nyírlövön nagyrészt vakolt épületek találhatók, de az újabb építésű lakóházakon megjelenik a terméskő burkolat is.

Ajánlás:

Igyekezzünk a homlokzatot úgy megtervezni, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással, ugyanakkor az épület a környezetével is összhangban legyen, így egy egységes arculat hozható létre, melyre büszkék lehetünk.

Az épület felújítások alkalmával próbáljunk az eredeti színekhez és anyagokhoz közelíteni a markáns stíluselem megőrzése mellett.

RÉSZLETEK

Nyírlövő területén kevés markáns épületrészlet, vagy ornamentika lelhető fel. Ezek az elemek többnyire fából készült kapuépítmények, teraszok, korlátok, illetve vakolatdíszítések.

Ugyanakkor egy-egy jól megválasztott anyag vagy burkolat ötletes felhasználása, egy eresz, vagy tetőcsatlakozás, párkány részlet jó minőségben elkészítve díszítőelemként is felfogható. Az apró részletek határozzák meg egy épület végső karakterét, ezért figyeljünk oda a kivitelezés során mit és hogyan akarunk megmutatni egyedi elképzelésinkből a világ számára.

Ajánlás:

Az épület utcafény harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

Műszaki berendezések, táblák elhelyezése

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre. Nyírlövő területén a szinte minden épületen található parabola antenna, mely rányomja bélyegét az utcaképre.

Ajánlás:

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk kevésbé frekventált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne folt szerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményszínt, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

KERTEK

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadtere kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. Törekedjünk arra a kertalakítás során, hogy az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen egymással.

A szemlélő számára telkünk láthatóbb része az elő-, illetve oldalkert lehet, amely nem csak védelmi, hanem díszítő szerepet is ellát. Díszes, gondozott előkertünkben nem csak saját magunk, hanem az arra tévedők is gyönyörködhetnek; jó benyomást kelthetünk, és nem utolsó sorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arculatához. A hátsókertben a díszítő funkció mellett megjelennek a pihenést elősegítő kertialakítások, vagy a konyhakertek.

Nyírlövő belterületén található lakóépületeknél sok esetben a hátsókert művelés alatt áll, vagy gyümölcsös található benne.

Ajánlás:

Érdemes olyan növényfajokat választani, amelynek nem csak a virágai, a levelei és a termésük is díszítő értékkel rendelkezik, így az év minden szakában lesz miben gyönyörködni.

Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és a meglévő környezethez illeszkedő fajokat válasszunk. Az előkertbe mutatós, gazdag színvilágú növényeket ültessünk. A fák közül leginkább a közepes méretű, laza ágállású fajokat válasszunk. Bizonyos mértékben használhatunk örökzöldeket is, de kerüljük a magasra növő fajokat, melyek kitakarják a házat és télen nem engedik be a napfényt.

Az alacsony örökzöld növényekből kialakított sövények viszont összekapcsolhatják az épületet az utcával vagy akár térhatároló fal is kialakítható belőlük. Ilyen sövény kialakítható például puszpángból (*Buxus sempervirens*) vagy japán kecskerágóból, illetve ennek fajtáiból (*Euonymus japonicus*). Gyakori sövényfaj a fagyal is (*Ligustrum*).

A kert és az épület harmóniája ugyanolyan fontos, mint a kerítés és az épületé. A növényzet ne takarja el túlzottan az utcaképpen megjelenő épületet, hagyjuk látszani a kertet. A kerti bútorok, építmények épülettel azonos anyaghasználata, színezése, a burkolatok anyagválasztása rendezett képet mutat, összhangot teremt kertünkben.

A lakóterületeken fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a környezetbe. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes háttérrel adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. A növények megválasztásánál vegyük figyelembe kertünk mikroklímatis jellemzőit és próbáljuk úgy összeválogatni kertünk növényfajait, hogy minden évszakban legyen valami dísz kertünknek (virág, termés, lombszín stb.).

Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást. Az épület tájba illesztését nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A földmunkák során próbáljuk megóvni a területen lévő növényzetet, hiszen egy beállt ökoszisztémával rendelkező kert kialakulásához hosszú éveknek kell eltelnie.

A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunkban áll, alakítsunk ki haszonkertet, ahol termesztethetünk zöldséget, gyümölcsöt.

Figyeljünk arra, hogy a kertünkben a burkolt és a zöldfelületek aránya egyensúlyban legyen, ne essünk túlzásba, kerüljük a nagy felületek leburkolását, hagyjunk meg inkább nagyobb méretű zöld foltokat, így kertünk pozitív hatásai jobban érvényesülhetnek.

UTCÁK

közterületek településképi útmutatója

A települések úthálózatának kialakulása általában visszavezethető a tájalakulás történetére. Az egykori természeti adottságok meghatározták a letelepedés helyét, a kialakult lakóhelyeket pedig közlekedésre alkalmas utakkal kötötték össze. Nyírlövő lakóterületei a Kossuth Lajos utca mentén alakultak ki.

Egy település arculatához az utak, utcák állapota, megjelenése nagyban hozzájárul. Az út, amin keresztül a településre érkezünk meghatározza a településről alkotott véleményünket, ezért különösen fontos, hogy az utak mindig karban legyenek tartva, az út menti növényzet rendszeresen legyen ápolva.

A település utcái vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésre, felszíni és felszín alatti elemeinek utcaképbe illesztésére is.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, vezetnek a tekintetet, és nem utolsósorban zöldfelületet képeznek, melynek számos környezetjavító hatása van, mint például a zaj és egyéb légszennyező anyagok, a por szűrése és a mikroklima javítása.

0

Nyírlövő területén a főút jó állapotban van, azonban hiányzik a burkolat szegélye. Az utat valahol egy-, helyenként mindkét oldalt beton vízelvezető árok és járda kíséri. Zöldsávval mindenütt találkozhatunk, azonban ezen ritkán láthatunk fákat. Egységes utcai fasor nem tudott kialakulni. A helyiek azonban gyakran kisebb kerteket alakítanak ki a közterületeken saját portájuk előtt, melyek szépen fenntartanak.

A főútból leágazó utak változatos képet mutatnak. Némelyik burkolt, némelyik szórt burkolatú, vagy földút. Füves zöldsáv mindet kíséri, azonban járda és vízelvezető árok nem mindenütt található. Az utcafásítás itt ugyanúgy nem jellemző.

Ajánlások:

A burkolt járdák esetében válasszunk tartós, könnyen tisztítható anyagokat, színválasztásnál a semleges, környezettel harmonizáló árnyalatokat részesítsük előnyben. A lakóházak előtt kialakított kertek is jelentős szerepet játszanak az utcakép formálásában, továbbá összekapcsolják a közterületeket a magántelkekkel, így fenntartásuk fontos feladat. Nyírlövőn előszeretettel alakítanak ki ilyen előkerteket a lakosok, akár még az árkok mentén is.

Ezeknek az útmenti átmeneti zöldfelületeknek a tervezésekor vegyük figyelembe a kialakult környezethez való illeszkedés szabályait. Kerüljük a túl sűrű, túl nagy területet kitakaró növényzav kialakítását, különös tekintettel az utcák kereszteződésében és a gyalogos átkelők környezetében, ahol az utak beláthatósága az elsődleges.

Az utak és utcák vízelvezése fontos települési feladat. Nyírlövőn több csapadékelvezető árok található, melyek folyamatos karbantartása és kitisztítása ajánlott.

Az utcafásítások kialakítása a településen ajánlatos, nem csak esztétikai és környezetvédelmi, de közlekedési szempontból is (utak, kanyarok kiemelése, figyelem felkeltése). A fafajok kiválasztásánál sok szempontot kell figyelembe venni, melyek közül a tűrőképesség és a jó regenerálódó képesség kiemelkedő, hiszen a városi közegben élő növények között a faszorokat éri a legtöbb és a legerősebb károsító hatás (szózás, kipufogógázok, taposás, a talaj szárazsága és levegőtlenesség stb.).

További fontos szempont lehet a fafajok kiválasztásánál a fa várható magassága, ami azért fontos, mert az ágakat később lehet, hogy vissza kell vágni, ha azok a felsővezetékbe érnek és előnytelenül fognak mutatni a vízszintesen lenyesett lombkoronájú fák. Az utak ürszelvényét is biztosítani kell.

Ajánlott olyan fafajtát választani, melyek kevesebb idő és energiárfordítást igényelnek a fenntartás során. Kerüljük a könnyen töredező fafajokat, mint a fűz és a nyárfa fajok, és azokat is, amelyek virágukkal, termésükkel szemetelnek (pl. japánakác, szivarfa). Manapság egyre gyakoribb népegészségügyi probléma a lakosság körében az évente akár többször is jelentkező szénanátha, ezt a szempontot is vegyük figyelembe a fafajok kiválasztásánál. Ne ültessünk pollenallergiát okozó fafajokat (nyír, nyár, hársfa fajok) sűrűn lakott területekre.

Kerüljük az invazív fafajokat (nyugati osterfa, amerikai kőris), ültessünk helyettük a már beállt zöldfelületekbe illő, a helyi környezeti adottságokhoz könnyen alkalmazkodó fajtákat. Utcafásításra ajánlott fafajok például a korai juhar és különböző fajtái (Acer platanoides 'Globosa' és 'Crimson King'), a gömbkőris (Fraxinus ornus 'Mecsek'), a kínai díszkörte (Pyrus calleryana 'Chanticleer'), és a csörgőfa (Koeleruteria paniculata).

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

közterületek településképi útmutatója:

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük különösen fontos. Rendszerint ezért a teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi.

Nyírlövön egy meghatározott, nagy, központi főtérrel nem beszélhetünk, mivel igazi településközpont sem különíthető el. A teresedések rendszere a főút mentén fejlődött ki, ahogy a település folyamatosan növekedett. Kisebb burkolt terek a Polgármesteri Hivatal, a felújított orvosi rendelő, a kereskedelmi egységek, a templomok, valamint a temető ravatalozója környezetében találhatóak. Ezek nagy része térkővel burkolt, feújított, azonban a gyephézagos beton, és szórt burkolat is fellelhető (főleg az üzletek, posta, stb. előtt). Utcabútorok kis mennyiségben találhatóak, melyek a templomoknál, buszmegállóknál és a Polgármesteri Hivatalnál található közterületi padok. A tereken és közterületeken található növényzet alulreprezentált, de itt-ott vannak szép virágágyások és virágládák, melyek oldják a nagykiterjedésű homogén burkolt felületeket.

Az orvosi rendelő és a református templom mögötti szabad területen játszóteret és gördeszkaparkot alakítottak ki pavilonos épületekkel. A területen sütögető hely és több pad is helyet kapott, lehetőséget biztosítva a helyiek szabadidős igényeinek kielégítésére.

Ajánlás:

A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térgényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

Az utcabútorok tervezésekor előnyös az időjárásnak ellenálló anyag választása, mely nem igényel sok karbantartást a későbbiekben, ugyanakkor esztétikus eleme lehet a település karakterének.

Burkolatok esetén válasszunk könnyen tisztítható, kevésbé elszíneződő fajtákat.

Közösségi térként fogható fel a temető ravatolozója melletti burkolt terület az '56-os hősöknek állított emlékművel, mely megfelelő hely az emlékezésre és az elmélkedésre egyaránt. Szükséges lehet azonban néhány pad kihelyezése a területre, hogy a látogatók megpihenhessenek.

Az orvosi rendelő és a Polgármesteri Hivatal előtt nemrég felújított, térkő burkolatú területek találhatóak.

A néhány utcabútornak és pergolának köszönhetően ezek a terek maradásra készíthetők.

A református templom előtt kialakított térnek egy része térkővel burkolt, azonban ez inkább járdaként fogható fel. A teresedés füves/földes cserjékkel szegélyezve.

A görögkatolikus templom mellett gyephézagos beton burkolatú teresedés található egy fa pavilonnal, ahol a hívek megpihenhetnek.

AJÁNLÁSOK- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK A BEÉKELŐDŐ MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLETEKKEL

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Ipari-gazdasági tevékenység céljára a település mezőgazdaságilag kevésbé értékes, alacsony termőképességű területeit kell igénybe venni, illetve meg kell vizsgálni a település barna-, illetve rozsdá övezeteinek hasznosíthatóságát.

A tervezett létesítmény kiterjedése, volumene vonatkozásában a környezethez igazodó, vagy azt meghatározó létesítménye válhat. Legyünk tisztában az előbbiekkal, ennek függvényében itt is érvényes az illeszkedés, arányos illeszkedés elvárhatósága.

A telephelyek arculatát igen gyakran nem a főépület építészeti gazdagsága, hanem az utca felől domináló egyszerűbb építészeti eszközök igényessége határozza meg. Fordítsunk kiemelt figyelmet az utcafronti kerítés, ipari és személybejárati kapu és porta, a látható műtárgyak, mérnöki létesítmények, a reklámok, reklámfeliratok elhelyezésére, kialakítására.

Minden telephelyen szükség van iroda épületrészre, fizikai dolgozókat kiszolgáló szociális helyiségekre, melyek a telephely az épületek arculatformálásánál kedvezőbb, igényesebb kialakítással készülhetnek. Előbbiek miatt ezek a funkciók kívánkoznak a tömbösített, vagy pavilonosan megfogalmazott épületállományunk utcafronti településképet is érintő részére.

Az ipari-gazdasági létesítmények sem képzelhetők el zöldfelületek, szélvédő, árnyékoló, vizuálisan határoló fasorok, ligetek, egyéb növénytelepítés, netán fogadó övezeti díszkert nélkül.

Általános ajánlások:

Meg kell ismerni és be kell tartani a település területét érintő Tájvédelmi Körzetre, Érzékeny Természeti Területekre, Magas Természeti Értékű Területek, Natura 2000 területekre, Nemzeti Ökológiai Hálózat elemeire vonatkozó kezelési terveket, ajánlásokat, továbbá a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területekre vonatkozó szakmai előírásokat. A mocsár, nádas, sziklás terület természetközeli területnek minősül, az erre vonatkozó 253/1997. Korm. rendelet 30/A § (2) bekezdés értelmében természetközeli területeken épületet nem lehet elhelyezni. Valamennyi alkalmazott eszközzel törekedni kell a tájkarakter megőrzésére, a növény-, és állatvilág indokolt védelmére, zavarásának, megváltoztatásának elkerülésére.

Nyírlövő jelentős nagyságú külterületi termőföldjei hagyományosan szántóterületként, gyümölcsösként hasznosítottak, de jelentős méretű erdőterületek is fellelhetők. **Erre vonatkozóan a következő ajánlások érvényesek:**

A talaj, mint a növényzet egyik alapvető élettere, a legfontosabb természeti erőforrások közé tartozik, melynek védelme különösen fontos hazánkban, mivel az ország területének kb. 50%-án szántóföldi művelés folyik. A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az intenzív talajművelés igen súlyos talajerózióhoz, talajtömörödéshez, a biodiverzitás csökkenéséhez, valamint a bemosódott növényvédőszerke által a felszíni, felszín alatti alatti vizek szennyeződéséhez vezethet. A termőföldek minél kisebb arányú veszélyeztetése és szennyezése fontos települési cél kell, hogy legyen.

- Olyan talajkímélő művelési módokat kell alkalmazni, amelyek a talaj erózió és defláció elleni védelmét, a talajszerkezet és -nedvesség megőrzését, a talaj szervesanyag tartalmának növelését, a talajélet védelmét célozzák meg. A talajerózió és a különböző művelési rendszerek összefüggéseit vizsgáló kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a kímélő művelés világszerte hozzájárult a talajerózió csökkenéséhez.
- A természetközeli élőhelyek szomszédságában a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó hagyományos művelési módok, gazdálkodási formák részesítendőek előnyben. A mezőgazdasági szennyező források mennyiségét csökkentve hozzájárulhatunk a természetközeli élőhelyek megővéséhez.
- A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni.
- Általánosságban elmondható, hogy a természeti állapot megőrzésére, illetve javítására kell törekedni.
- Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését.
- A defláció és az erózió okozta káros hatások mérsékléséhez, megszüntetéséhez elsődleges a parlagon hagyott, kopár területek felszámolása és a művelésbe való bevonásuk.
- Az idegenhonos invazív növényfajok, mint pl. a selyemkóró, aranyvessző fajok, bálványfa kiszorítják a természetes vegetáció elemeit, veszélyeztetik az őshonos fajok fennmaradását, ezért terjedésüket minél előbb meg kell állítani, állományukat vissza kell szorítani a rendelkezésre álló eszközökkel (kaszálás, vegyszeres kezelés stb.).
- Az állattartó telepek létesítése, korszerűsítése mellett, támogatandó a felhagyott állattartó telepek felújítása és üzembe helyezése.

A termőterületek mellett fontos az erdőterületek megfelelő hasznosítása és védelme. Nyírlövőn főként akác és nyár telepített erdők találhatóak, melyek gyorsan növekvő, kiválóan hasznosítható fafajok. Az erdőállomány fennmaradása érdekében fontos a tarvágás elkerülése, a folyamatos újraterelítés és monitorozás. Az erdőben továbbá a honos állatfajok életterének biztosítása is elengedhetetlen. Az erdőgazdálkodást a település keleti részén, ahol ökológiai folyosó fut, az arra vonatkozó előírások betartásával kell végezni.

Telepítés

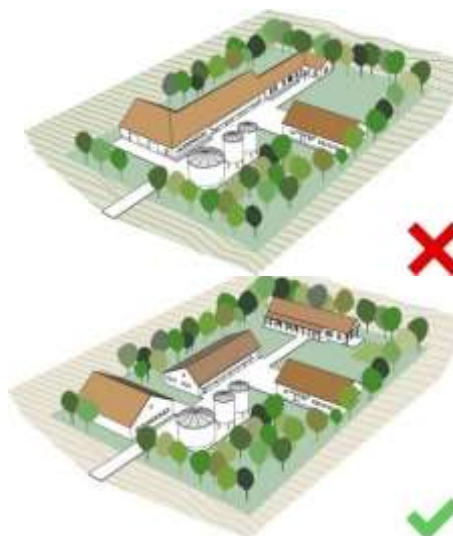
Nyírlövő külterületén, a lakóterületektől nyugatra egy nagyobb kiterjedésű gazdasági épületegyüttes található. Épületállománya földszintes, vagy csarnokszerű, általában könnyűszerkezetes, nyeregtetős épületekből áll.

Tetőhajlásszög

Ajánlás:

A településrészen a meglévőkhöz hasonló tetőhajlásszögű, magastetős új épületek tervezése javasolt. A 35-45° közötti hajlásszög illeszkedik a településrész képébe.

Jelentősen eltérő hajlásszög alkalmazásakor az utcakép, ill. a telephely képe nem egységes. Magastetős épületek közé kevésbé illik az alacsony hajlásszögű, vagy lapostető. Ugyanez fordítva is igaz.

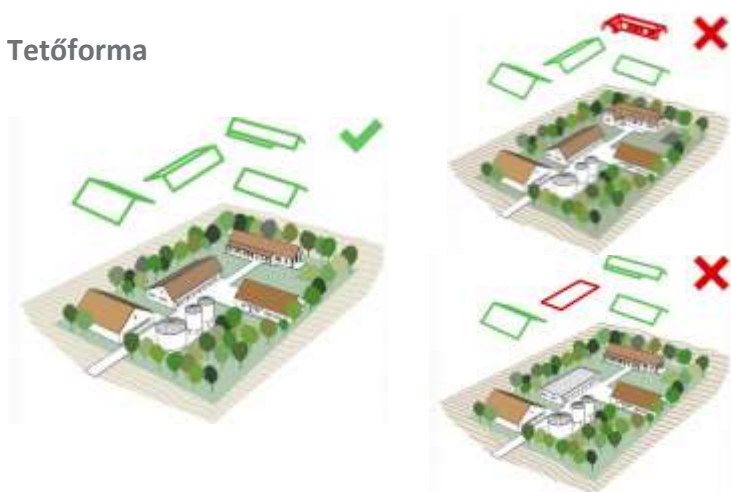
Tanyák, majorok építésére vonatkozó ajánlások:

> Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználattal, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal.

> Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel.

Minden telephelyen szükség van iroda épületrészre, fizikai dolgozókat kiszolgáló szociális helyiségekre, melyek a telephely az épületek arculatformálásánál kedvezőbb, igényesebb kialakítással készülhetnek. Előbbiek miatt ezek a funkciók kíváncsognak a tömbösített, vagy pavilonosan megfogalmazott épületállományunk utcafronti településképet is érintő részére. Az iroda-szociális épületrész akár teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű műhely épületszárnyat. A több kisebb épület rendezett egysége harmonikusabb, kellemesebb képet mutat, mint az egy nagy, túl hosszú, vagy túl nagy épület. Az egyes épületek, melléképületek egymáshoz való illesztése nem javasolt.

Tetőforma

Ajánlás:

Telephelyen belüli épületek egységes tetőkialakítással készüljenek. A főépület tetőgerinc iránya lehetőség szerint kövesse a környező telepítésre jellemző irányú elhelyezést.

Hasonló tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt összkép jön létre. Eltérő hajlásszögű vagy kialakítású tetők alkalmazása megzavarja a látványt.

JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Ahhoz, hogy tudjuk kik vagyunk és hova tartunk, elengedhetetlen a múltunk ismerete és hagyományaink tisztelete, ápolása. Ezt a gondolatot az élet minden területén alkalmazhatjuk, így az építészetben is. Lehetőségeinkhez képest törekedjünk arra, hogy a hagyományos építészeti elemeket, motívumokat megőrizzük, és tovább örökössük az elkövetkezendő nemzedék számára.

Érdekes és hangulatos elemei a településnek a fából készült kis teraszok, melyek formai kialakításukkal illeszkednek az épületekhez és a helyi karakterhez.

A Református Lelkeszi Hivatal épülete pozitív példája a régi épületek felújításának. A homlokzat és a tető színe a környezeti épületekhez igazodik. A településre jellemző kovácsoltvas áttört kerítés szintén illeszkedik az utcaképbe, amely szintén elősegíti az egységes arculat kialakítását.

Szép építészeti részletet tartalmaz ez a tornácos ház. Maga az épület leromlott állapotú, azonban található rajta olyan részlet, amely értékes, más épületeknél is alkalmazható elem lenne. Az oromzati deszkaborítás és díszítő szegélye mindenképp megőrzésre érdemes részlete ennek az épületnek.

A település határában található újonnan, modern felfogásban épített lakóház, melyet igényes kert vesz körül szintén pozitív példa. A tető és a homlokzat harmonizál egymással, a szín és az anyaghasználat harmonizál a környező épületekkel és a kialakult karakterrel.

A Kossuth Lajos utca 34. szám alatt található orvosi rendelő épülete érdekes eleme a településnek fából készült kis tornyával.

Tetőfelújítás pozitív példája látható a Polgármesteri Hivatal épületén, a cserép színválasztása illik a homlokzat színéhez, és a nyílászárók is passzolnak a környező elemekhez.

Jó példák a kapu visszafogott, ám mégis jellegzetesen felismerhető kialakítására.

JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, UTKAKÉPI ELEMEEK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

A település arculatának kialakításában nagy szerepe van az utcák megjelenésének, küllemének is. Az utcaképet nagymértékben meghatározza a hirdetőtáblák, reklámfelületek megjelenésének módja. Ezeknek a tábláknak a célja elsősorban a figyelemfelkeltés, ezért sokszor élénk színekkel vagy túlzottan nagy méretű táblák kihelyezésével próbálják ezt elérni. Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük. A hirdetőtáblák, reklámfeliratok folyamatos karbantartása ugyancsak fontos a településkép szempontjából.

A település központi részein a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

Az egységesen megtervezett tájékoztató táblák a település arculatának pozitív megjelenését segítik. Az egyedien kialakított, fafaragott oszlopokon álló hirdetőtáblák, üdvözlőtáblák feldobják a településképet.

Az igényes, rendezett utcaképhez hozzátartozik az is, hogy hogyan jelennek meg a különböző feliratok, jelzések az épületek homlokzatán. A feliratok megtervezésekor törekedjünk a homlokzat színével harmonizáló betűszín választásra. A felirat stílusa, betűtípusa, sajátos kialakítása figyelemfelkeltő, magára vonzza a tekintetet.

Az épület homlokzatán elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégek harmonizálnak az épülettel, színben válasszunk semleges árnyalatokat, földszíneket.

Az egyedi készítésű utcanévtáblák és hászámok szintén emelik az adott utca értékét. Nem javasoljuk a rikító, színben, anyagában és formájában nem odaillő táblák használatát. Ajánlott a természetes alapanyagokból készült, az épület homlokzatával harmonizáló táblák kihelyezése.

A virágok a főút mellett minőségileg emelik az utcakép látványát.

Egy lakóház előtti pad hangulatos eleme az utcaképnek. A hagyományos falvak megszokott eleme, a helyi lakosság egyik „gyülekezési színhelye”.

A falvakra jellemző földbe süllyesztett, különálló télikamra épülete jellegzetes eleme az udvarnak. Ma már eltűnőben van, azonban érdemes megőrizni ezt a melléképület típust.

IMPRESSZUM

NYÍRLÖVŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Honlap címe: <http://www.nyirlovo.hu/>

Nyírlövő Község Önkormányzat email címe: nyirlovo@vodafone.hu

Nyírlövő Község Önkormányzat postai címe: 4632, Kossuth L. u. 46.

Telefon: 06-45-704-002

Polgármester: Durbák Ferenc

polgármester email címe:

Főépítész: Végh József

főépítész email címe: jozsef.vegh@artvital.hu

megbízásából a kézikönyvet készítette:

V-Mentor BT., 4400 Nyíregyháza, Fészek utca 48.

SZERKESZTETTE: Végh József Csaba, Vasas Zsófia

SZÖVEG: Bertyák Ágnes, Végh József, Végh József Csaba

FOTÓ: Végh József, Végh József Csaba, Végh Csongor

GRAFIKAI TERVEZÉS: Lechner Tudásközpont mintasablonjának felhasználásával

TÉRKÉP: Vasas Zsófia

Nyírlövő, 2017.

Felhasznált források:

Építészeti útmutató ábrái: Lechner Tudásközpont

Magyarországhely településképi arculati mintakézikönyv

<http://nyirlovo.hupont.hu/http://szenke.mindenkilapja.hu/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Ny%C3%ADrl%C3%B6v%C5%91>

Magyarország kistájainak katasztere

www.tajertektar.hu

<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>